No. 154. 1840.

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- EN BLAD.

Dingsdag 15 December.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 11den December.

Uit Havre schrijft men van eergisteren dat de stoomboot *Normandie*, met het lijk des keizers aan boord, en vergezeld van de *Vélobe* en de *Courrier*, den avond te voren, voor de stad is aangekomen. Eene menigte volks was naar de haven gesneld om de vaartuigen te zien voorbij varen, de maire en de commissaris van marine begaven zich aan boord om den prins *van Joinville* te begroeten. Van de batterijen werden 21 eereschoten gelost.

De toebereidselen voor de groote plegtigheid op den 15den worden alhier nog met grooten ijver voortgezet. Van de 32 standbeelden die den weg van de esplanade der Invaliden moeten versieren, zijn thans reeds 22 ontbloot. Het bronzen standbeeld des keizers is gisteren op de kade tegenover den voornaamsten toegang van de esplanade overeind gesteld, om op het voetstuk te plaatsen, waaraan nog gearbeid wordt. Dit standbeeld stelt *Napoleon* voor, met den keizerlijken mantel bekleed, in de regter hand houdt hij een breede band vaarean het kruis van het legioen van eer is gehecht; de linker hand rust op een scepter, op welks top een arend is.

De versieringen van den grooten toegang der Champs Elysées zijn verre gevorderd; eenige der pyramidale kolonnen die aldaar worden geplaatst, hebben reeds hunne attributen gekregen; ook de lijkkoets die het stoffelijk overschot des gewezen keizers van Courbevoie naar den dom der Invaliden moet brengen, is gereed en gisteren is daarmede eene proef genomen.

De vreemdelingen en bewoners der departementen komen reeds in menigte naar Parijs toestroomen. Het volgende kan onder anderen een denkbeeld geven van de waarde die men rekent dat er aan gelegen zal worden, om den stoet slechts te aanschouwen: Een speculant heeft naar men verzekert een balcon voor 3000 fr. gehuurd en een onbewoond huis voor 5000 fr.; het kleinste raam op de hoogste verdieping wordt met 50 fr. betaald.

— In den loop van gisteren zijn nog verscheidene arrestatien gedaan, die men vermeent dat met de zaak van *Darmès* in verband staan.

— De *Messager* spreekt tegen hetgeen door sommige bladen gezegd is, nopens eene nota door den spaanschen minister van buitenlandsche zaken *Ferrer* aan het fransch gouvernement gerigt; alsmede dat het gouvernement dreigende nota's aan *Mehemed*-ali had gezonden. Beide was ongegrond.

— Het hof van appel heeft den heer *Bergeron*, die in hooger beroep was gekomen van het vonnis in eerste instantie tegen hem gewezen, voor den door hem toegebragten slag aan den heer *Girardin*, in plaats van twee, tot drie jaren gevangenis veroordeeld.

— Als een bewijs van de achterlijkheid onzer marine-uitrustingen bij Engeland, wordt bijgebragt, dat terwijl laatstgemeld Rijk in drie maanden tijds deszelfs zeemagt in den Levant van 9 tot 16 linieschepen gebragt, ontzettende uitrustingen naar de Indien en tot eigen beveiliging gedaan en verscheidene stoomschepen van 450 paardenkracht gereed gemaakt heeft, Frankrijk slechts een linieschip *le Souverain*, geheel zeilree, viet anderen voor de haven-beschutting en 16 fregatten uitgerust heeft.

— Door den *Messager* wordt thans gemeld, dat het gouvernement depêches van den 25sten November uit Alexandrie ontvangen heeft toen *Mehemed*-ali zich nog niet onderworpen had, maar de onderwerping toch te voorzien was. De onderhandelingen waren den 22sten begonnen, op de aankomst van een parlementair van het britsch eskader, met een brief van den kommodore *Napier*. In dien brief, onder het voorwendsel van een voorstel tot uitwisseling van gevangenen geschreven, werd *Mehemed* aangespoord om de voorstellen der bondgenooten aan te nemen, geen nuteloozen tegenstand te bieden, zich niet bloot te stellen, om een eenvoudigen pacha te worden, terwijl het nu nog in zijne magt stond den troon der *Pharaonen* te herstellen en eene nieuwe dynastie te vestigen. Een ontwijkend antwoord van *Soliman-bey*, aan wien hij zich tot wie men, was door een tweeden brief gevolgd, in welken de kommodore op de onmiddellijke teruggave der vloot en de ontruiming van Syrie aandrong, en te verstaan gaf dat de geringste vertraging, hem in de noodzakelijkheid kon brengen om strenge bevelen uit te voeren. Hij bood aan, om met *Mehemed* in mondelinge onderhandeling te treden, in dien hem persoonlijke veiligheid gewaarborgd werd. Men verzekerde dat de stoomboot, waarop de kommodore zich bevond, bij de nadering van de haven reeds de diepten peilde en men op een engelsch vaartuig reeds bommen gereed maakte.

Reeds eenige dagen te voren had de Nederlandsche consul-generaal, die zich met de zaken van het britsche consulaat belastte, op de uitnoodiging van den admiraal *Stopford*, aangekondigd, dat de blokkade voor de handelgemeenschap, die den 20sten moest aanvangen, niet zou doorgaan. Deze tijding had veel indruk gemaakt. *Mehemed*-ali had zich beijverd 120,000 kwintalen granen te verkoopen.

De onder-koning was sedert bijna een maand zonder tijdingen van *Ibrahim*-pacha. Men wist alleen, dat de gouverneur van St. Jean-d'Acre met 2,000 man, het overschot van het garnizoen, te Gaza was aangekomen, trachtende zich met *Ibrahim*-pacha te vereenigen.

Te El-Arich, op de grenzen van Egypte en Syrie, waren de Arabieren, onder welke men gedrukte proclamatien had verspreid, in opstand geraakt. De kavalerieschool te Gezeh, nabij Cairo, was met 1500 ongeregelde arabische ruiters en het 15de regiment geregelde kavallerie vertrokken om deze eprerige beweging, over welke men zich ongerust maakte te beteugelen. Deze troepen moesten zich voorts met die van Gaza vereenigen, om eene poging te doen tot herstel der gemeenschap met Syrie en om den aftogt van *Ibrahim* te dekken.

— Ter beurze van heden waren genoteerd: 5 pCt. 111,60; 3 pCt. 77,80; Nap. r. 101,10; Sp. Ardoins 24 ¼; Rom. L. 99⅞.

Van den 13den November. — In de zitting van de kamer der afgevaardigden van heden, is van wege den minister van binnenlandsche zaken kennis gegeven van den dag der plegtige begrafenis van *Napoleon's* overschot. In den dom der Invaliden zullen gereserveerde plaatsen voor de leden der kamer zijn.

De maarschalk *Soult*, président van den raad en minister van oorlog, het woord bekomen hebbende, zag de kamer te kennen, dat hij terstond bij zijne jongste komst aan het bestuur van de zaken zich rekenschap had doen geven van hetgeen voor de versterking van Parijs ondernomen was. Hij trad in eene ontwikkeling van de plannen en ontwerpen, alsmede van de geopende credieten, zoo voor de omwalling als voor de voorzieningen intra. Reeds in 1831 en 1832, zeide hij, was er van gedacht om Parijs te versterken. Sedert hadden alle hoofd-officieren de noodzakelijkheid van dien arbeid erkend bij den tegenwoordigen staat der grenzen. Zonder de begonnen werken te beoordeelen, gaf de heer *Soult* te kennen, dat het gouvernement bij het voornemen bleef, om met de versterking voort te gaan. Daartoe strekte het ontwerp dat hij thans aan de kamer zou aanbieden; men hoopte dat de kosten niet hooger dan 140 millioenen zouden bedragen; daarvan waren in 1840 reeds 13 millioenen besteed. De minister las vervolgens een ontwerp voor, waarbij van de gezegde 140 millioenen, er 35 voor de dienst van 1841 worden aangevraagd.

Daarop kwam de minister van financien eene mededeeling aan de kamer doen. Hij zeide dat het ministerie, bij de opeplegging van den financielen toestand, zoodals het die bij zijne komst gevonden had, de verpligting op zich had genomen, om te voorzien in dezelfs gevolgen. Dienvolgens kwam hij aan de kamer de noodige supplementaire en buitengewone credieten voor de dienst van 1841 aanvragen. Deze credieten bedragen eene som van 206 millioenen, waarvan 175 millioenen voor het leger, en de vloot, 26 millioenen voor het leger in Afrika en 31 millioenen voor versterking der grens-

vestingen. De minister behield zich voor om bij de aanstaande aanbieding van het budget voor 1842, een geheel overzigt te geven van de gedane uitgaven en der te nemen finantiële maatregelen om dezelve te dekken. Door de vernietiging van vroegere credieten en de uitgifte van koninklijke bons, hoopte hij middelerwijl in de behoeften te voorzien.

— Eergisteren morgen is de *Normandie*, met het lijk des keizers aan boord, Rouaan gepasseerd. De geheele bevolking der stad was op de been gekomen. De nationale garde en de troepen stonden aan de beide oevers van de Seine geschaard; een triomfboog was midden in de rivier opgerigt, pijramiden en wapentrofeen prijkten aan de oevers. Op het oogenblik dat de boot onder dezen triomfboog doorvoer, werd door een aantal invaliden immortellekransen op het vaartuig geworpen. Door den aartsbisschop van Rouaan werd daarop, aan het hoofd van 200 geestelijken, een lijkdienst gevierd, waarna het vaartuig de reis voortzette. Des avonds kwam de boot te Pont-de-l'Arche.

De opperbevelhebber der nationale garde, de maarschalk *Gérard*, heeft eene dagorde uitgevaardigd voor de regeling van den optogt van het lijk des keizers, van de brug van Neuilly tot aan den dom der Invaliden. De nationale garde zal eene dubbele rij vormen van de brug van Neuilly tot aan de barrière l'Etoile, van daar zal zij eene rij vormen tot aan de esplanade der Invaliden, en dan weder eene dubbele rij tot aan het hek van het hotel; de linietroepen zullen de overige gedeelten bezetten. Bij het vertrek van den stoet te Neuilly, zullen twee batterijen 21 kanonschoten lossen; twee andere batterijen een dergelijk getal bij den triomfboog de l'Etoile; twee batterijen aan de spits van den optogt, insgelijks 21 schoten wanneer de lijkwagen op de esplanade der Invaliden gekomen is. De vaandels en standaarden zullen met floers bedekt zijn; de officieren zullen floers om den arm en aan den degen hebben. Zoodra de stoet voorbij getrokken is, volgt ieder korps om zich aan denzelven aan te sluiten.

Bij de komst van de lijkkist aan het hek van het hôtel der Invaliden, zal dezelve door 36 manschappen der marine tot in het voorportaal der kerk, en van daar door 36 onder-officieren der nationale garde en infanterie, in de kerk tot onder het prachtig verhemelte worden gedragen.

De prins *van Joinville* zal de lijkstoet kort voor den lijkwagen volgen; deze zal omgeven zijn door de 500 matrozen die tot de expeditie naar St. Helena behoord hebben. Twee maarschalken, een admiraal en de luitenant-generaal *Bertrand*, zullen, te paard gezeten, een eereband dragen aan ieder der slippen van het doodkleed gehecht. Daarop volgen de voormalige aide-de-camps van *Napoleon* en de officieren van het keizerlijk huis; voorts de overgebleven oude militairen der keizerlijke garde, eene deputatie van 's keizers geboorteplaats Ajaccio, enz.

— Gisteren is de gewezen Spaansche regentes, de koningin *Maria Christina*, van hier naar Italie vertrokken.

— Het hof van cassatie is heden vereenigd om te beraadslagen over de voorziening in de zaak van Mme. *Laffarge*. De publieke belangstelling in deze zaak is nog even groot. Men verwacht heden avond het arrest.

— Op den 24sten dezer zal de heer *Mole*, als opvolger, benoemd lid der fransche akademie zijne intrede doen.

— Ter beurze was heden de notering: 5 pCt. 111,20; 3 pCt. 77,35; Nap. r. 100,50; Sp. Ardoins 24⅝; Rom. L. 99¼.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 11den December.

Dezer dagen heeft te Neustrelitz de plegtige verloving plaats gehad van de tweede dochter des Groothertogs met den Kroonprins van Denemarken. Deze Prins was vroeger gehuwd met Prinses *Wilhelmina Maria van Oranje-Nassau*, welk huwelijk in 1837 door echtscheiding is ontbonden.

— Men schrijft uit Weenen, van den 19 November, dat de Pruissische generaal *von Grollmann* die hoofdstad reeds verlaten had, om naar Berlijn terug te keeren. Den Keizerlijken generaal-majoor *von Hess*, chef van den generalen staf, was eene zending aan de Zuid-Duitsche hoven opgedragen, die ten doel zou hebben, aan dezelve de meest geruststellende verzekeringen van de zijde der Oostenrijksche regering over te brengen, dat zij zich, ingeval van een oorlog met Frankrijk, op Oostenrijk en Pruissen volkomen zouden kunnen verlaten. Eerstgenoemde Mogendheid zou 100,000 man gereed houden, om, op het eerste teeken eener verstoring van den vrede door Frankrijk, tot den Rijn voort te rukken, en een gelijk aantal in reserve houden, terwijl Pruissen zijne geheele krijgsmagt tot dat einde aanbieden zou.

Verder wordt uit Weenen gemeld, dat het Oostenrijksche kabinet bovendien heeft in de versterking van Rastadt en Ulm, alsmede van het Schwarzwald, en dat in het aanstaande voorjaar met de werkzaamheden een begin zou worden gemaakt. Aan den anderen kant werden de militaire toebereidselen, waartoe Frankrijk verscheidene Duitsche Staten noodzaakt, met allen nadruk voorgezet, zoodat men, ingeval onverhoopt een oorlog mogt uitbarsten, Duitschland, door middel deszelfs twee groote Staten aan 't hoofd, toegerust zal vinden. Die toebereidselen bepalen zich echter tot de aan Frankrijk grenzende landen, vermits het nog slechts te doen is, om de grenzen te beschermen; in de Midden- en Noord-Duitsche Staten heerscht ongaene toerustingen plaats.

— Volgens te Triest ontvangen berigten uit Athene van den 16den November had den voormalig officier der griekesche gendarmerie, *Calergo* genaamd, zich met 250 gewapende Palikaren bij Zeitoun over de grenzen naar Thessalie begeven, met oogmerk om daar een opstand tegen de Porte te verwekken. Er scheen een uitgestrekt plan te bestaan om in Epirus, Bosnie en Albanie een opstand tegen de Porte te verwekken. Te Volo had men een aantal lieden, die in de samenzwering zouden betrokken zijn, in hechtenis genomen.

— Te Weenen heeft men berigten uit Konstantinopel tot den 18den November. In den nacht tusschen den 14den en 15den waren in Therapia honderd en vijftig huizen door brand vernield. De eerstgeboren dochter van den Sultan, prinses *Mouhibe*, is overleden. Uit Aleppo had men berigt, dat die stad reeds door de Egyptenaars ontruimd en door de troepen onder den stadhouder van Diarbekar, *Zekeria*-pacha bezet was. Het bevestigde zich dat de nieuwe seraskier van Syrie, *Izzet Mehemed*-pacha, weder van dien post ontzet is.

BELGIE.

BRUSSEL, den 13den December.

De vertegenwoordigers hebben de laatste artikelen van de begrooting voor de buitenlandsche zaken aangenomen, en zich daarop tot maandag geadjourneerd, om alsdan met het budget van justitie te beginnen.

— Het *Commerce Belge* vermeldt, dat de heer *Dujardin* gisteren te Brussel teruggekomen is, herwaarts ontboden zijnde, om met de Nederlandsche commissarissen, de heeren *Borret* en *Mesritz*, onderwerpen te handelen, waarmede hij bijzonder bekend was. Zijne overkomst zou echter den loop der onderhandelingen te Utrecht niet vertragen.

— Het gouvernement heeft aan eene deputatie der gekweetsten van September magtiging verleend om de lijkplegtigheid van keizer *Napoleon* te Parijs te gaan bijwonen. Reeds is zij naar Parijs vertrokken, en zou de vergunning bekomen hebben, om bij den lijkstoet te worden toegelaten.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 14den December.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van h. zaturdag is ingekomen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet, tot toepassing van de Nederlandsche wetgeving op de belastingen in het hertogdom Limburg. De considerans van dit ontwerp luidt aldus: Alzoo wij in overweging hebben genomen, dat na de grondwettige vereeniging van het hertogdom Limburg met het koningrijk der Nederlanden, de Nederlandsche wetgeving op het stuk der Rijksbelastingen in dat gewest behoort te worden ingevoerd, in zoo verre als dit nog niet is geschied, alsmede dat den provinciale gesteldheid van gezegde provincie eenige bijzondere bepalingen ten opzigte der toepassing van sommige wetten op de accijnsen aldaar raadzaam maakt, zoo is het, enz.

Het ontwerp bestaat uit vier artikelen, en gaat vergezeld van eene memorie van toelichting, waarin onder anderen gezegd wordt: „De afgezonderde en, voor ver het grootste deel, door vreemd grondgebied omringde ligging en daardoor moeijelijk te bewaken grenzen van Limburg, de betrekkingen van deszelfs ingezetenen tot de bewoners van het naasgelegen vreemd grondgebied, het voorbeeld der vroegere admodiatie van den accijns op het gemaal in dat gewest, het groote bezwaar om in sommige streken de heffing van het middel op het geslagt op eene voldoende wijs te verzekeren, het aanwezen van steenkolenmijnen en het plaats hebben van eenen aanmerkelijken doorvoerhandel in Luiksche steenkolen naar Pruissen, zijn zoovele redenen die bewogen hebben, om bij de algemeene invoering van de *Nederlandsche wetgeving* in het stuk van belastingen en het uitzigt op de voorgenomene herziening van de onderscheidene belastingwetten, bepalingen voor te dragen, strekkende om de accijnsen op het gemaal, het geslacht en de brandstoffen bij admodiatie te heffen, de laatste over het geheele hertogdom, en de beide eerste met uitzondering van de steden Maastricht en Venlo."

Zijn ingekomen verzoekschriften van de Kamer van koophandel en fabrijken van Rotterdam, van tabakshandelaren aldaar, van ingezetenen van Drenthe, uit Nijmegen en Amsterdam, die bezwaren inbrengen tegen het ontwerp, houdende wijziging in het tarief van in-, uit- en doorvoer; zoomede een verzoekschrift van *van Meeteren*, tegen veranderingen in de wet ter bevordering van den landbouw, en een ander, tegen de vermindering van de plaatselijke opcenten.

Al deze stukken worden, naar de commissie verzonden.

Door den heer *van Dam* worden een drietal nieuwe dichtwerken van den heer *Mr. van der Hoop Jr.*, geliteld: *Columbus*; *van Speijk* en *Napoleon* aan de kamer aangeboden.

De centrale afdeeling brengt daarop verslag over twee wetsontwerpen, als:

1°. Dat tot *afschaffing van het kapitaalsatie-contract*, en

2°. Dat tot *buitengewone voorziening in de behoeften der geldmiddelen*.

De beraadslaging over die twee ontwerpen wordt bepaald, over het eerste op aanstaanden Dingsdag, ten 10 ure, en over het tweede, onmiddellijk daarna.

Omtrent het eerstgemeld ontwerp blijkt het, dat, na de mededeeling der nadere aanmerkingen, deswege door Z. Exc. den minister van financiën, in een des morgens gehouden comité-generaal mondelinge inlichtingen gegeven zijn, en verklaard is: dat de toestemming in art. 1 van het ontwerp van wet, niet praejudicieert aan de sustenuen, welke later ten aanzien van sommige posten van den achterstand nu door de leden van de vergadering zouden mogen worden gevoerd, en dat men hier onder den post, bij den staat B vermeld, als betaling aan de kas van Z. D. H. den hertog *van Nassau*, naar aanleiding der overeenkomst van den 27sten Junij 1839.

Vervolgens is de kamer overgegaan tot de verkiezing van drie kandidaten, ter vervulling van de vacature in den hoogen raad ontstaan door het overlijden van den raadsheer Mr. *A. C. de Hertoghe Hasselaer*.

Voor de keuze van den eersten kandidaat hebben drie stemmingen plaats; bij de derde stemming wordt de heer *de Keth*, advokaat-generaal bij het provinciaal hof van Friesland, met 27 stemmen, tot *eersten kandidaat* verkozen. De heer *Lightenvelt* had bij deze derde stemming, 21 stemmen verkregen.

Voor den tweeden kandidaat hadden insgelijks drie stemmingen plaats. Bij de derde stemming moest tusschen de heeren *Gockinga* en *Lightenvelt* gekozen worden; de eerstgenoemde, regter in de arrondissements-regtbank te Winschoten, verwierf 34 stemmen en werd dus *tweede kandidaat*; de laatstgenoemde verwierf 14 stemmen.

Bij de tweede stemming voor den derden kandidaat bekwam de heer Mr. *F. de Greve*, hoogleeraar te Franeker 17, de heeren *Lightenvelt* en *Schik* ieder 14 stemmen. De derde beslissende stemming kon alzoo niet plaats hebben, vermits de heeren *Lightenvelt* en *Schik* (de eerste advocaat-generaal bij den Hoogen Raad, de tweede Griffier der Provinciale Staten van Friesland) gelijke stemmen hadden verkregen en nu door ouderdom zou moeten worden bepaald, wie tegen over den heer *de Greve* zou gesteld worden. Hieromtrent zullen de noodige inlichtingen worden ingewonnen. Tot daartoe wordt de verkiezing van den derden kandidaat uitgesteld.

Hierna werd de vergadering gescheiden.

— De regering heeft, met betrekking tot de door de afdeelingen der Tweede Kamer gemaakte bedenkingen nopens de kolonien, geantwoord, dat de sommen, ter zake van welke het kapitaljsatie-contract is gesloten met de Handelmaatschappij, ten bedrage van 39 millioenen, haren oorsprong verschuldigd zijn aan de voorschotten, welke dit ligchaam heeft gedaan, alvorens in het bezit te zijn van de verwachte producten; welk bedrag, met den interest, als nu, gedurende negen jaren, met 5 millioenen jaarlijks zal worden afgedaan. Ofschoon het contract blijkbaar eene koloniale strekking heeft, zal hetzelve aan de leden der Kamer worden medegedeeld, even als het consignatie-contract, bevattende de voorwaarden, op welke de koloniale producten door de Handelmaatschappij te gelde worden gemaakt.

Verder wordt opgegeven, dat het netto product dezer in 1840 gehoudene veilingen zal beloopen ƒ 29,146,280, 't welk aldus zal worden besteed: aan koloniale uitgaven door het departement 2½ millioen; uitzendingen in zilver en in koper, ruim 4 millioen; scheeps- en oorlogsbehoeften 2½ millioenen; Nederlandsche Handelmaatschappij voor storting in Nederlands-Indie, enz. 8 millioenen; uitkeeringen aan de Staatskas 11½ millioenen; en alzoo tot nadere beschikking overlatende ƒ 335,220.

Het bewind vermeent, dat het laatst slot der geldmiddelen geenzins bij *eene wet* moet worden bepaald, omdat zulks eene bemoeijing met de *inwendige huishouding der kolonien* zou in zich sluiten, strijdig met art. 59 der Grondwet.

De vraag, of er geene meer voordeelige overeenkomsten met de Handelmaatschappij zouden kunnen worden gesloten, indien men haar het voorschot, door middel eener negotiatie, dadelijk had terug gegeven, wordt, naar het oordeel der regering, genoegzaam door den inhoud der kapitalisatie- en consignatie-contracten beantwoord. Het laatste bevat, volgens haar, op billijke grondslagen, en onderscheidt zich voordeelig van vroegere overeenkomsten van dien aard. Het bewind meent, dat de bij voortduring toegestane commissie van 4 per cent altijd in verband moet worden beschouwd met de omstandigheid, dat het tegenwoordige koloniale stelsel aan de maatschappij het veld van handels-speculatie, 't welk haar bij de oprigting was opengesteld, geheel heeft ontnomen; dat echter deze commissie in 't vervolg voor vermindering vatbaar zal zijn, dat, zoo de voordeelen dier maatschappij nog steeds belangrijk zijn, dit ligchaam altijd billijke aanspraak heeft op ondersteuning van het bestuur, als krachtig medewerkende tot de bevordering van scheepvaart en nijverheid.

— Bij besluit van den 11 den dezer heeft Z. M. benoemd:

Tot gewoon hoogleeraar in de regtsgeleerde faculteit aan de hoogeschool te Utrecht, den heer mr. *C. A. den Tex*, thans hoogleeraar in de regtsgeleerdheid aan het athenæum te Amsterdam; en

tot gewoon hoogleeraar in de faculteit der bespiegelende wijsbegeerte en letteren aan de hoogeschool te Groningen, den heer *F. C. J. Juijnboll*, thans hoogleeraar aan het athenæum te Franeker.

— Naar men verneemt, zijn de leden der door Z. M. benoemde commissie tot het onderzoek der ontwerpen het lager onderwijs genezen bezwaren, tegen heden, den 14 December, te 's Hage beschreven, om alsdan met hunne werkzaamheden een aanvang te maken.

— Uit Nijmegen meldt men, dat de onlangs aldaar overleden luitenant-generaal *Krayenhoff* eene eigenhandige levensbeschrijving heeft nagelaten, en de openlijke uitgave derzelve bij uiterste wil opgedragen heeft aan den hoogleeraar *H. W. Tijdeman*, te Leiden, aan wien dezelve ook eene korte voorloopige levensschets had ter hand gesteld, om daarvan, alwaar het vereischt mogt worden, mededeeling te doen.

— Den 10den dezer is door het provinciaal geregtshof van Noord-Braband uitspraak gedaan in zake van *Franciscus Constancia Thonissen*, oud 20 jaren, beschuldigd, van, in de maand october 1838, in hare woning brand te hebben gesticht, om daardoor het vermoeden te doen ontstaan, dat het goud, zilver, linnen en petten, aan haren vader behoorende, (en door haar met hare zuster verkocht) gestolen was, en zij destijds reeds sterk verdacht werd gehouden den brand te hebben gesticht; doch onlangs, wegens diefstal, in eene tapperij te Amsterdam gepleegd, te Vucht aangehouden zijnde, heeft zij bekend in October 1838 den brand in hare woning te hebben gesticht, en zulks door middel van lucifers. — Gezegde *F. C. Thonissen* is nu gecondemneerd om met het zwaard onthoofd te worden, welk vonnis zij met de grootste onverschilligheid heeft aangehoord; volgens zeggen, zoude zij te kennen hebben gegeven, van geen beroep in cassatie te doen.

— Den 1 dezer is te Weenen, na eene kortstondige ziekte, overleden de beroemde hoogleeraar in de sterrekunde *von Littrow*.

HET WEERGLAS DER CRITIEK.

Miram Tamsi, een geboren Persiaan, onder zijne kunstbroeders algemeen bekend als eenig Practicus in het bereiden van chemicaliën, had eene belofte gedaan aan zijnen neef, die tevens zijn huisgenoot was, en den gestadigen bewonderaar zijner verbazende bereidingen.

» Ziedaar, Neef!" zeide hij op zekeren dag, met eene inhige zelfsvoldoening, terwijl hij hem een welgesloten stopvlesje, gevuld met een helder blaauw watertje, ter hand stelde — » door dit » middel zult gij zonder fout uw doel bereiken: doe gij nu maar » zoo als gezegd is!"

En het was zoo: hij had het wonder wel berekend en bewerkt. Neef bragt nu zijne plannen met vrolijken ijver ten uitvoer, en bereidde zich het weerglas, naar welks bezit hij zoo lang en zoo vurig, doch te vergeefs had gewenscht, omdat hem nog altijd dat wonderbaar vocht had ontbroken.

Dit weerglas is dood eenvoudig in zamenstelling. Het glazen buisje, waarin dit kunstig verkregen vocht is opgesloten, is slechts drie duim lang. Elke duim lengte is in drie graden verdeeld, en deze negen graden tot naauwkeuriger teekening weder elk in vieren gesmaldeeld. Dit glazen buisje is vastgehecht op eene fijn bewerkte palm boomen schaal, op welke men in duidelijke letters, ter zijde van het buisje, leest, van boven naar onder afgaande: *Razend. Wild. Vurig. Levendig. Gezond verstand. Ernstig. Koud. Traag. Bot.* — Geen grilligheid of willekeur deed hem deze verdeeling maken, maar zij is gegrond op waarnemingen, door hem met de grootste oplettendheid gedaan bij het klimmen en dalen van het vocht.

Zoo dikwijls hij met dit weerglas in de hand een' schrijver las, die zich verstandig, duidelijk en ongedwongen uitdrukt, bevond hij, dat het blaauw vocht in de buis *Gezond-verstand* teekende. Liepen er eenige luchtige invallen door dit gezond verstand, dan klom zijn weerglas tot op *Levendig*. Een graad meer van warmte en levendigheid doet het nog hooger, tot *Vurig* opklimmen. Ofschoon dit als geen verwerpelijke eigenschap van het gezond verstand mag beschouwd worden, zoo dit vuur slechts een gematigden gloed behoud: men wordt echter *Wild*, als dit vuur te sterk vlamt, en *Razend* is er maar een graad boven.

Aan het onderste gedeelte van het glazen buisje zijn de verschillende graden van kunde des verstands afgeteekend. Met een klein koeltje valt het gezond verstand op *Ernst*. Leidt het gezond verstand niet tot ernst, dan daalt het weerglas op *Koud*. Die kunde is dan niet alleen de voorbode maar ook de oorzaak van *Traag*; en een traag schrijver is even nabij het *Botte*, als een wild schrijver aan de razernij.

Bij het lezen van grondig bewerkte wiskundige en historische geschriften vond hij het gezicht van dit onbedrieglijk weerglas altijd on-

veranderlijk op het midden van de baan. Bij beroemde Redenaars klimt het tot *Levendig*. Bij filozofische schriften daalt het op *Ernstig*. De lezing der oude Dichters doet het op *yurig* staan: die der hedendaagsche doet het schielijk dalen tot op *Koud*.

Op denzelfden graad bleef het staan bij het lezen van onderscheidene pleitredenen. De beroemdste romans deden het vocht opstijgen tot *Wild* en vele der nieuwst uitgekomene boeken, die hem op bezien waren gezonden, behoefde hij slechts op te slaan of aanstonds zakte het vocht tot ruim den graad beneden *Koud*.

Grootelijks ingenomen met zijn nieuw uitgevonden weerglas, droeg hij hetzelve, als een dierbaar kleinood, zorgvuldig bij zich, zoo bragt het toeval ook hem, gelijk menig ander, tot nog eene andere merkwaardige ontdekking. Hij bevond, dat het vocht ook zijne werking deed in gezelschappen, en daar ook den juisten graad van warmte en koude in het gemeene onderhoud aanwijst.

Zijn er ook vrouwen in een gezelschap, dan rijst het doorgaans hooger dan *Levendig*.

Bestaat het gezelschap alleen uit mannen, dan klimt het vocht gewoonlijk naar mate dat zij glazen ledigen. Drinkt hetzelfde gezelschap een kop koffij of chocolaad, dan werkt het altijd meer naar het punt *Gezond verstand*.

Hoe wenschelijk ware het dat de schrandere MIRAM zijn geestrijk vocht in grootere hoeveelheid had gestookt! Wat zegt toch zulk een enkel onbetaalbaar weerglas der critiek daar zoo vele Recensenten, getuigen kunnen dan een Legio, onzer Maandschriften daaraan dringende behoefte hebben. — Op eene andere schaal gebragt zou het ook aan eenige Dagbladschrijvers uitnemende dienst bewijzen.

ALLERLEI

De directeur der fransche schilder-Akademie te Rome, de heer *Ingres*, is opgedragen geworden het beschilderen van het plafond der troonzaal in het paleis van de kamer der pairs, voor welken belangrijken arbeid hem 100,000 fr. toegelegd is. In zijne plaats is tot directeur der gezegde Akademie voor den tijd van zes jaren benoemd, de heer *Schnetz*.

De fransche componist *Auber* is belast geworden met de muzijkale zamenstelling van den instrumentalen marsch die bij gelegenheid van de overbrenging van *Napoleon's* overschot zal uitgevoerd worden. De heer *Halevy* zal een' dergelijken marsch vervaardigen; in de kerk der Invaliden zal de groote lijkmis van *Cherubini* worden gezongen.

Op Zaturdag den 19 December aanstaande, des voormiddags ten elf ure, zal door de Hoofd-Administratie van het 3e Bataillon Veld-Artillerie, in garnisoen te *Breda*, onder nadere approbatie van den Heere Militairen Intendant in de Provincie *Noord-Braband* en *Zeeland*, worden Verpacht:

De PAARDENMEST, gedurende het jaar 1841, bij genoemd Bataillon vallende; degenen welke hiertoe genegen mogten zijn, kunnen zich met gesloten Billetten op dat uur adresseeren, ten huize van den Heere Kolonel Kommandant van voorschreven Bataillon, op de Oude Vest.

Op de Inschrijving-Billetten zullen de prijzen per Dag en per Paard moeten worden bepaald, en geene grootere breuken dan honderdste Cents mogen bevatten.

De Condition liggen ter lezing aan het Bureau van den Ondergeteekende in de Visscherstraat.

BREDA, den 10 December 1840.

Namens de Hoofd-Administratie,
De Fung. Kapit. Kwartierm.
VAN DER SLOOT.

VOOR HET RIJK.

Amortisatie-Syndicaat.

AGENTSCHAP *OOSTERHOUT*.

De AGENT van het Domein te *Oosterhout*, zal, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, op Dingsdag, den 22 December 1840, des voormiddags ten 10 ure, ten overstaan van den Heere Burgemeester der Gemeente *Terheyden*, ten Herberge van H. SCHOORMANS aldaar, in het openbaar aan de meestbiedenden Verkoopen:

14 Kavels zware opgaande BEUKEN-BOOMEN, staande op *Berg-vier* onder *Terheyden*.

De Kondition van Verkooping kunnen dagelijks ten Kantore van opgenoemden Agent gelezen worden, terwijl nadere informatien te bekomen zijn bij P. J. BLUYKENS, Pachter der Hofstede *Bergvliet*.

OOSTERHOUT, den 7 December 1840.

De Agent voornoemd,
W. F. E. VAN DER BORCH.

ADMINISTRATIE DER DOMEINEN VAN
Z. K. H. Prins FREDERIK der *Nederlanden*.

AGENTSCHAP *OOSTERHOUT*.

De AGENT van het Domein te *Oosterhout*, zal, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, op Woensdag, den 23 December 1840, des voormiddags ten 10 ure, ten overstaan van den Heere Burgemeester der Stad *Oosterhout*, ten huize van G. D. SANGSTER aldaar, in het openbaar Verkoopen:

1°. 22 Kavels SCHAARHOUT in onderscheidene Bosschen onder *Oosterhout*.
2°. 8 — EIKEN-, BEUKEN- en ESSCHEN-BOOMEN, in het *Slotbosch* en aan de *Oosterhoutsche Haven*.
3°. 28 — MASTENHOUT, in den *Eijkdijk*.
4°. 3 — SCHAARHOUT, nabij het *Mutsmikhof* onder *Terheyden*.

Alsmede tenzelven dage Verpachten:

Vier perceelen BOSCH, in het *Slotbosch* onder *Oosterhout*, tot BOUWLAND.

De Kondition van Verkooping en Verpachting, kunnen dagelijks ten Kantore van opgenoemden Agent gelezen worden; terwijl nadere informatiën te bekomen zijn bij den Plantaadjemeester der Domeinen te *Oosterhout*.

OOSTERHOUT, den 7 December 1840.

De Agent voornoemd,
W. F. E. VAN DER BORCH.

Door het vergevorderde saizoen en noodzakelijke reparatie zal de STOOMBOOT, varende van ROTTERDAM en DORDRECHT op den MOERDIJK, op den 17 dezer, tot nadere kennisgeving, de vaart staken.

*** Bij K. FUHRI, Boekhandelaar te *'s Gravenhage*, en alle voornaame Boekhandelaren, staat de INTEKENING open op:

EEN NIEUW VOLLEDIG

WOORDENBOEK

DER

NEDERDUITSCHE, FRANSCHE, ENGELSCHE EN HOOGDUITSCHE TALEN,

naar de nieuwste bronnen bewerkt door eene vereeniging van Taalkundigen, onder toezigt van Mr. G. DORN SEIFFEN, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, enz.

In één Deel kompleet.

VOORWAARDEN VAN INTEKENING.

1. Dit Woordenboek zal naar de nieuwste bronnen worden bewerkt door eene vereeniging van Taalkundigen, onder toezigt van Mr. G. DORN SEIFFEN.
2. Hetzelve zal uit vier afdeelingen bestaan, te weten:
   1 Fransch-Nederduitsch-Engelsch-Hoogduitsch.
   2 Hoogduitsch-Nederduitsch-Fransch-Engelsch.
   3 Engelsch-Nederduitsch-Fransch-Hoogduitsch.
   4 Nederduitsch-Fransch-Engelsch-Hoogduitsch.
3. Het Werk zal in twee kolommen gedrukt worden, met eene *daarvoor geheel nieuw gegotene* non-parijl letter, op best gelijmd velijn papier, ingerigt als de proefpagina alomte bekomen.
4. De grootte van het Werk zal plus minus 100 vellen bedragen; doch uit den aard der zaak kan het getal derzelve niet geheel juist worden opgegeven.
5. De uitgave zal geschieden bij afleveringen en in losse bladen.
6. Elke aflevering zal 6 vellen druks bevatten, en voor zoo veel eene goede uitvoering zulks toelaat, geregeld om de drie maanden het licht zien.
7. Ieder vel druks, van 16 pagina's, zal den Inteekenaren berekend worden tegen den buitengewoon goedkoopen prijs van 16 Cents; waardoor dit Werk *zonder goedkoopste* zal worden, welke immer in dit land het licht zagen, daar er omtrent 9000 letters op eene bladzijde zullen komen te staan, zijnde ruim ZEVEN MAAL zoo veel als op eene gewone groot 8°. bladzijde.
8. Buiten inteekening wordt ieder vel druks tegen 16 Cents berekend.
9. De betaling geschiedt bij elke aflevering.
10. Men teekent in bij alle voorname Boekhandelaren en bij den Uitgever dezer, doch niet dan voor het geheele Werk.
11. De inteekening zal telkens opengesteld blijven tot aan de uitgave eener volgende aflevering, als wanneer voor ieder vorig nommer de prijs buiten inteekening zal moeten betaald worden, waarbij de Uitgever zich geene de minste uitzondering, onder welk voorwendsel ook, zal veroorloven, ten einde H. H. Inteekenaren al de hun toegezegde voorregten stiptelijk te doen genieten.
12. Het Werk, hetwelk zijnde zal afgeleverd worden, gebonden in halven Engelsch linnen, band, waarvoor 70 cents extra zal worden berekend. Na de volledige uitgaaf zal men geene Exemplaren, dan gebonden en tegen den verhoogden prijs, kunnen bekomen.
13. Eene naamlijst der Inteekenaren zal aan het Werk worden toegevoegd, en gelijktijdig met de laatste aflevering gratis worden gegeven, waarom eene naauwkeurige opgave van naam en woonplaats verzocht wordt.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.